

Кожен пізнає рідне місто по-своєму. Можна читати історичні розвідки, можна дозволити гіді розповідати тобі про давнє й минуле. А можна самому вирушити в мандри містом, прислухатися до його таємничого голосу і вивчати знаки, які воно тобі подає. Саме так і зробила десятирічна Таня – героїня повісті письменниці та кінорежисера Ірини Цілик. Таня знайомиться з Києвом і дізнається чимало його таємниць, адже її гід – голос самого міста. Справді кінематографічну та містерійну «МІСТОрію» намалювала Марися Рудська.

Ірина Цілик © текст, 2016
Марися Рудська © художнє оформлення, 2016
Видавництво Старого Лева © 2016

ISBN 978-617-679-168-3

Розділ перший

МЕТЕЛИКИ В ГОЛОВІ

Здається, ця історія почалася ще тоді, коли в Тані з'явилася таємниця. Але всьому свій час.

Спершу знайомтеся – цю десятирічну дівчинку з дещо кирпатим носом у ластовинні звати Танею Хорошун. Ніс собі як ніс, але довкола нього часом точиться багато суперечок. Найчастіше їх розпочинає Танин тато.

– Очевидно, що ніс мій! – надміру голосно доводить він і смикає себе за борідку. Це трапляється з татом щоразу, коли він хвилюється.

– Ха-ха, – починає сміятися тоді мама. – Згадай іще Софійчині вуха.

– Відчепіться від моїх вух! – фиркає Софійка, старша Танина сестра, і грюкає дверима своєї кімнати.

– Я собі думаю, – замислено мовить бабуся, – цей ніс дійшов до нас від баби Гані...

– Дійшов! Теж мені Гоголь-моголь*! – відбивається тато, й окуляри кумедно підстрибують в нього на перенісці.

І лише дідусь мовчить та насмішкливо хекає, але з усього видно, що й у нього є своя версія.

Таня шморгає носом, який ні з того ні з сього опинився в центрі загальної уваги. Насправді, в неї є ще багато чого примітного. От, приміром, зеленкуваті очі та смарагдові коліна й лікті – до них у тон. Вас дивує таке забарвлення? Значить, ви просто вирости і забули, що в Києві багато асфальту, на який так неприємно гепатися посеред якої-небудь захопливої гри. Танина мама часто скаржиться, що невдовзі їй доведеться купувати зеленку літрами. Таня ж мовчки слухає і терпить. Лише іноді вона дозволяє собі подмухати на змащені бойові рани. Боляче все-таки, знаєте.

Все решта в Тані Хорошун, як у більшості дівчат її віку: худощі ноги, вічно розчухрана коса, короткі сукні і різноманітні витівки та – як каже Танина бабуся Оля – вибрекеньки. Отож...

Усе почалося того дня, коли Мирослава Адамівна, вчителька 4-Б класу, влаштувала культпохід замість уроків. Це сподобалося всім її учням, серед яких була також і наша героїня. Ранок видався незвичним: клас зібрався не в класі, а біля школи і вирушив пішки до метро, щоб доїхати ним до станції «Театральна». Всі хихотіли, тихо перегукувалися у вагоні поміж дорослих пасажирів, шурхотіли обгортками від шоколаду та почувалися напрочуд добре.

* Відповідь на запитання, як звичайні людські носи можуть кудись ходити, варто пошукати в повісті видатного письменника Миколи Гоголя «Ніс» (тут і далі – примітки автора).

Не минуло й півгодини, як клас дістався кінцевої мети: школярі галасливо ввалилися до вестибюля науково-природничого музею.

– Шановні, опануйте себе, – сказала Мирослава Адамівна. – Слухайте і дивіться, зараз буде цікаво.

Таня та її однокласники принишкли. І, дійсно, все тут здавалося незвичайним, але й справжнісіньким водночас. Одрозу при вході до зоологічного відділення височів каркас житла первісної людини з дерева і кісток мамонта. Клас охнув. А попереду були ще велетенські кістяки вимерлих тварин, опудала птахів і ссавців, діорами та чимало інших несподіванок. Школярі ходили різними залами, продовжували охати, ойкати, липнути носами до скляних вітрин, і Таня Хорошун так само охала, прилипала та слухала пояснення Мирослави Адамівни.

А на третьому поверсі на неї чекав сюрприз. Там іще здалеку Таня помітила невеличкі барвисті плямки, викладені акуратними рядами під склом. Її серце одразу закалатало, й вона наблизилася до вітрини. Так, це були вони, метелики!

Можливо, комусь і невідомо, що в тих лускокрилих таке особливе. Але тільки не Тані. Рік тому вона захопилася цими винятковими створіннями, відпочиваючи в літньому дитячому таборі. З тих пір Таня перелопатила купу енциклопедій в пошуках своїх улюбленців. Тато навіть почав жартома називати її лепідоптерологом**.

У музеї ж були зібрані сотні різних метеликів – від зовсім простеньких, яких можна зустріти на будь-якій лісовій галявині, до рідкісних тропічних франтів з ядучим обарвленням. Тонкий пилок сріблвся на оксамитових крильцях і мівся.

** Лепідоптерологія – наука, що вивчає метеликів.

Відставши від усього класу, який дружно прямував уже до зали ссавців, Таня заворожено притислася до скла.

– Хорошун! – раптом штурхнула її легенько за плече Мирослава Адамівна. – Не відставай від колективу.

Зітхнувши, Таня попленталася за однокласниками, твердо пообіцявши незабаром повернутися сюди.

Вся сім'я Хорошунів із задоволенням вислухала розповідь про похід до музею. Але щойно Таня попросила піти ще раз найближчими днями, як з'ясувалося, що це не так просто.

– Я зараз не можу, – знизав плечима тато. – «У наших бегемотиків животики болять».

Він працював ветеринаром у клініці й не мав зайвого часу на прогулянки містом.

– Катрусю, може, ти? – невпевнено додав тато.

– Толю, в мене здача номеру! – блиснула очима мама і з винуватим виглядом повернулася до Тані. – Сонечко, ти ж розумієш.

Таня чудово її розуміла: з ранку до ночі мама працювала в редакції журналу про відпочинок і розваги в місті Києві, а тому не відпочивала й не розважалася сама уже досить давно.

– Навіть не дивіться в мій бік. У мене незабаром іспити, – озвалася Софійка та демонстративно витрусила купу підручників зі своєї сумки на стіл.

– У мене також іспити. Заочників* тьма-тьмуца, і по п'ять пар** на день! – вигукнула бабуся Оля, і Таня втратила будь-яку

* Заочниками називають тих, хто навчається на заочній формі навчання. Такі студенти займаються самостійно, але двічі на рік їм доводиться демонструвати свої знання викладачам.

** Пара – це урок у вищому навчальному закладі.

надію. Вона добре знала, що взимку й на початку літа бабуся майже не буває вдома.

Дідусь Женя промовчав, але з усього було видно, що й у нього особливі плани на найближчі дні.

– Іншим разом обов'язково сходимо, обіцяю, – підсумував тато.

Але Таня все одно насупилася, взялася гортати якусь книжку і так просиділа в похмурому настрої до самого вечора.

Наступного ж дня ранок почався, як і всі інші ранки. Таня прокинулася, поснідала, зібрала наплічник і вийшла з дому рівно о восьмій: так у неї було заведено.

Ще з другого класу вона ходила до школи самостійно; сімейна рада постановила, що Тані Хорошун, як і будь-кому з Хорошунів, можна повністю довіряти. І, дійсно, Таня не підводила батьків, завжди встигала на перший урок і ніколи не переходила дорогу на червоне світло.

Але цього дня все пішло шкереберть. Надворі травневе сонце сліпучо виблискувало в калюжах, грайливо цвікали горобці, пахли квітучі яблуні. Тані навіть здалося, що літо врешті настало. Вона дійшла до першого перехрестя на своєму шляху й раптом зупинилася від зухвалої думки, яка промайнула у неї в голові.

«А що, а що... як я не піду сьогодні до школи?» – подумала Таня. Десь в животі їй залоскотало тривожне, але й дуже приємне відчуття. Всі її однокласники вчитимуться, виконуватимуть вправи у зошитах, бігатимуть на уроці фізкультури. І лише вона не займатиметься цими дурницями, а піде... до музею!

Така приваблива ідея одразу надала їй сил, і Таня Хорошун, не зволікаючи, рушила до станції метро.

На свої кишенькові гроші вона придбала в касі жетон та спустилася на платформу. Незабаром приїхав поїзд. Таня діловито зайшла до вагона, і двері зачинилися.

– Наступна станція «Золоті ворота». The next station is «Zoloti vorota», – повідомив пасажирів голос із репродуктора. Поїзд стрімко пірнув до темного тунелю.

Таня стала біля дверей і приготувалася до виходу: вона добре пам'ятала, що саме на цій станції потрібно перейти на іншу лінію метро.

– І куди ж це їде така доросла дівчинка? – раптом почула вона у себе над головою.

Таня похолола і звела очі: поряд стояв старенький незнайомий дідусь та розглядав її з цікавістю.

– А я... а я... – Таня затнулася від несподіванки, аж раптом її язик сам почав говорити замість неї. – Я їду до мами. Вона працює в театрі. Везу їй сніданок, бо мама не встигла навіть і кави попиту зранку.

Як до речі згадала вона про театр біля виходу з метро!

– Гм, треба ж таке, – чомусь гмикнув дідусь. – Ну, біжи, біжи... Тільки ж обережніше, щоб не перестрів тебе якийсь сірий вовк. А як звати твою маму?

Таня відчула, що в неї запашіли щоки, але цієї миті двері вагона прочинилися. Чимскоріш вона шуснула на платформу і протиснулася серед натовпу до ескалатора. Вже на сходинках Таня озирнулася. Унизу було дуже багато людей. Вони потихеньку просувалися вперед, смішно переступаючи з ноги на ногу, ніби зграя пінгвінів. Поміж них Таня раптом побачила і старенького дідуся, з яким розмовляла у вагоні. Він стояв під

стілкою, зводячи дух і пропускаючи інших, молодих і нетерплячих. Неприємний холодок залоскотав Таню, але вона відмахнулася від нього й поспішила вперед...

Музей був ще зачинений. Таня зітхнула, всілася на сходах біля дверей і, дочекавшись відкриття, стала врешті першим відвідувачем. Всередині музею панувала тиша, наглядачам було до дівчинки байдуже, і вона кілька годин роздивлялася улюблених махаонів, адміралів та інших метеликів з незвичними назвами.

«Коли я виросту, то неодмінно працюватиму в музеї!», – вирішила Таня дорогою додому.

Повернувшись, вона якраз встигла на обід. Вдома її ніхто ні про що не запитав, і, доїдаючи свій суп, Таня відчула, що в неї з'явилася таємниця.

От тільки Мирослава Адамівна поцікавилася наступного дня причинами її відсутності у школі. Таня, може, і сказала би правду, але зухвалий язик знову несподівано випередив її і змов на цей раз таке:

– В моєї мами був день народження. Знаєте, в нас так давно не було справжнього свята. А тут тато нарешті взяв відгул, бабуся спекла торт, а ми з Софійкою прикрасили всю квартиру і зробили листівки...

Мирослава Адамівна лише усміхнулася. Секрет лишився нерозкритим.

І все б нічого, адже кілька днів по тому Таня справно ходила до школи й виконувала домашні завдання, як годиться. Але якось зранку їй закортіло глянути на деяких метеликів з родини парусникових*, а їх не було в її енциклопедії...

* Одна з родин денних метеликів.

